

Schaken op de basisschool

Werkboek 1, Les P3: Pas op de plaats - extra oefenen waarde van de stukken, schaak, verdedigen tegen schaak

Extra spullen

-

Voor de trainer

Deze pas-op-de-plaats-les herhaalt de onderwerpen waarde van de stukken (lessen 8-9) en schaak, en verdedigen tegen schaak aanvallen (lessen 10-12) in de vorm van spelletjes en extra opdrachten. Aan deze les kun je zeker 3 trainingen besteden. Hieronder staat een programma voor 3 trainingen. Hoeveel extra trainingen je inlast, hangt natuurlijk af van de vorderingen van de kinderen.

Omdat we in deze les geen nieuw onderwerp behandelen, kun je deze les overslaan. Maar voor jonge beginners kan extra oefenen geen kwaad, voordat we in les 13 een nieuw onderwerp behandelen. Als je de les overslaat, laat de kinderen dan wel oefenen met de opgaven in het werkboek die horen bij deze les.

Extra tijd voor opdrachten uit eerdere lessen

Hebben kinderen nog niet alle, bij de lessen 8-12 horende, opgaven in het werkboek af? Laat ze dan een deel van deze lessen extra oefenen in het werkboek. Maar zorg ook dat er tijd overblijft voor spelletjes.

Gebruik de les ook om opgaven uit het werkboek na te kijken en feedback te geven.

Organiseer een toernooitje met verschillende spelletjes

Je kunt deze P-lessen ook een aantal spelletjes in toernooivorm aanbieden.

In een les van een uur kun je de kinderen (in groepjes van 4) 3 verschillende spelletjes laten spelen. Noteer de uitslagen en geef de winnaars van elke groepje een klein prijsje. Bijvoorbeeld een schaaksleutelhanger.

Extra training 1 – waarde van de stukken

0-5 Opening en herhaling vorige les

Open gezamenlijk met een schaakvraag.

Indien nodig refereer je aan de afspraken.

Vraag ook of ze de oefeningen voor thuis hebben gedaan. Ging het goed? Vond je het leuk?

5-40 Spel

Speel een of enkele van onderstaande spelletjes.

Spel 34: Memory waarde van de stukken

<http://schakenopdebasisschool.nl/schaakspelletjes/spel-034-memory-waarde-van-de--stukken/>

Speel dit spel met de kinderen die het nog lastig vinden om de waarde van de stukken te onthouden. Het spel focust primair op de waarde en niet op de toepassing ervan in de praktische partij.

Spel 18: Houd ze tegen

<http://schakenopdebasisschool.nl/schaakspelletjes/spel-018-houd-ze-tegen/>

Dit spel oefent niet alleen de loop van de stukken, aanvallen en slaan. Het vergroot ook het inzicht in de waarde van de stukken. Een Paard verliest van 4 pionnen, terwijl de Dame bij goed spel redelijk makkelijk wint van 8 pionnen.
Speel een stelling met beide kleuren.

Spel 33: 21 punten of meer wint

<http://schakenopdebasisschool.nl/schaakspelletjes/spel-033-21-punten-of-meer-wint/>

40-55 Werkboek

Vandaag maken we de volgende opdrachten:

- Inhalen opdrachten uit lessen 8-12.
- Les P3: opdracht 1 en 2.

De toelichting op de opdrachten staat aan het einde van deze les.

Is er te weinig tijd om in de les alle opdrachten af te ronden, dan kunnen ze die thuis afmaken.

55-60 Opruimen, samenvatting, opdrachten voor thuis en afsluiten

Gezamenlijk opruimen

Oefeningen voor thuis (optioneel):

- Afmaken opdrachten P3.1 en P3.2.
- Speel de spelletjes die we ook in de les hebben gedaan.

Benadruk dat ze volgende week het werkboek weer moeten meenemen.

Extra training 2 – Waarde van de stukken, schaak en verdedigen tegen schaak
--

0-5 Opening en herhaling vorige les

Open gezamenlijk met een schaakvraag.

Indien nodig refereer je aan de afspraken.

Vraag ook of ze de oefeningen voor thuis hebben gedaan. Ging het goed? Vond je het leuk?

5-40 Spel

Speel een of enkele van onderstaande spelletjes.

Spel 7: Uitspeelstellingen waarde van de stukken

<http://schakenopdebasisschool.nl/schaakspelletjes/spel-7-waarde-van-de-stukken--uitspeelstellingen/>

Laat de kinderen eerst opdracht P3.3 afronden (zie de toelichting aan het einde van deze les). Daarna kunnen de kinderen enkele van de stellingen uitspelen; tegen elkaar of tegen de trainer. Spelen ze tegen de trainer, laat de kinderen dan zelf de kleur kiezen waarmee ze het liefst willen spelen. Als ze goed hebben opgelet bij de lessen over de waarde van de stukken, kiezen ze de kleur die de meeste punten heeft.

Spel 14: De ruziënde Koningen

<http://schakenopdebasisschool.nl/schaakspelletjes/spel-14-de-ruziende-koningen/>

Spel 31: 3x schaak

<http://schakenopdebasisschool.nl/schaakspelletjes/spel-031-3x-schaak/>

40-55 Werkboek

Vandaag maken we de volgende opdrachten:

- Les P3: opdrachten 3, 4 en 5.

De toelichting op de opdrachten staat aan het einde van deze les.

Is er te weinig tijd om in de les alle opdrachten af te ronden, dan kunnen ze die thuis afmaken.

55-60 Opruimen, samenvatting, opdrachten voor thuis en afsluiten

Gezamenlijk opruimen

Oefeningen voor thuis (optioneel):

- Afmaken opdrachten P3.3, P3.4 en P3.5.
- Speel de spelletjes die we ook in de les hebben gedaan.

Benadruk dat ze volgende week het werkboek weer moeten meenemen.

Extra training 3 - Schaak en verdedigen tegen schaak

0-5 Opening en herhaling vorige les

Open gezamenlijk met een schaakvraag.

Indien nodig refereer je aan de afspraken.

Vraag ook of ze de oefeningen voor thuis hebben gedaan. Ging het goed? Vond je het leuk?

5-40 Spel

Speel een of enkele van onderstaande spelletjes. Bijvoorbeeld in de vorm van een toernooitje.

Spel 32: King of the hill

<http://schakenopdebasisschool.nl/schaakspelletjes/spel-032-king-of-the-hill/>

Spel 33: 21 punten of meer wint

<http://schakenopdebasisschool.nl/schaakspelletjes/spel-033-21-punten-of-meer-wint/>

Spel 31: 3x schaak

<http://schakenopdebasisschool.nl/schaakspelletjes/spel-031-3x-schaak/>

Spel 24: Veilig inplaatsen

<http://schakenopdebasisschool.nl/schaakspelletjes/spel-024-veilig-inplaatsen/>

40-55 Werkboek

Vandaag maken we de volgende opdrachten:

- Les P3: opdrachten 6 en 7.

De toelichting op de opdrachten staat aan het einde van deze les.

Is er te weinig tijd om in de les alle opdrachten af te ronden, dan kunnen ze die thuis afmaken.

55-60 Opruimen, samenvatting, opdrachten voor thuis en afsluiten

Gezamenlijk opruimen

Oefeningen voor thuis (optioneel):

- Afmaken opdrachten P3.6 en P3.7.
- Speel de spelletjes die we ook in de les hebben gedaan.

Benadruk dat ze volgende week het werkboek weer moeten meenemen.

Toelichting opdrachten werkboek

Opdracht P3.1: Wie wint het touwtrekken?

De stukken van wit (links) en zwart (rechts) doen een wedstrijdje touwtrekken. Wie denk jij dat wint? Laat de kinderen de puntenwaarde bij de stukken schrijven. Houdt er rekening mee dat nog niet alle jonge kinderen goed kunnen rekenen.

Opdracht P3.2: Slim slaan. Win de meeste punten.

Deze opdracht toets of de kinderen begrijpen waarom het nuttig is om de waarde van de stukken te weten. Pak steeds het stuk met de meeste punten. Maar pas op. Soms is slaan niet veilig en kun je beter een stuk slaan dat minder punten waard is.

Opdracht P3.3: Met welke kleur wil je het liefst spelen?

Ook deze opdracht toets of de kinderen begrijpen waarom het nuttig is om de waarde van de stukken te weten. In dit geval moeten ze niet een specifieke zet beoordelen, maar de hele stelling. Ze moeten in elke stelling ontdekken welke kleur het beste staat: de kleur met de meeste punten op het bord. Dus niet de kleur met de meeste stukken; zie bijvoorbeeld stelling 2.

Bij opgaven 3 tot en met 6 is het belangrijk wie aan zet is. De speler die aan zet is kan meteen punten winnen. Dat moeten de kinderen meennemen in hun oordeel over de stelling.

Opdracht P3.4: Mag deze zet?

Deze opdracht toets nog een keer de kennis van de 3 schaakregels.

Opdracht P3.5: Je staat schaak: los het op door weg te gaan

In deze opdracht oefenen de kinderen met de meest voorkomende vorm van verdedigen tegen schaak: weggaan. Er is steeds maar 1 veilig veld voor de Koning. Dat betekent: goed kijken. Komen de kinderen er niet uit, vraag ze dan om plusjes en minnetjes op te schrijven (zie 10.2).

Opdracht P3.6: Je staat schaak: kies de beste oplossing

Deze opdracht mixt de 3 manieren van verdedigen in elementaire vorm. Bij alle opgaven is er maar 1 oplossing tegen het schaak. Laat de kinderen aangeven wat de aard van de oplossing is: S=Slaan, T=Tussenplaatsen, W=Weggaan.

Opdracht P3.7: Je staat schaak: kies de beste oplossing

Een opdracht voor de snellere, meer gevorderde kinderen.

Ook deze opdracht mixt de 3 manieren van verdedigen. Nu zijn er meerdere oplossingen mogelijk. De kinderen moeten de beste oplossing kiezen. Soms moeten ze daarvoor een stapje dieper denken (echt schaken!). Bijvoorbeeld bij stelling 1: na 1.Kg8 kan zwart de witte Loper slaan. Veel beter is dus 1.Lh6.